

A II. Erdész-ökonómus Találkozó margójára

Az átalakító üzemmód ökonómiai alkalmazásának kérdései, 2. rész

Nagy Imre – ERTI tudományos munkatárs

Néhány észrevétel az előadásokhoz

Csepány Péter (Pilisi Parkerdő Zrt., főmérnök); A „Pro Silva” elvekből indultak ki. Leválogatták az alkalmasnak tartott erdőket. Alapjaiban a megfelelő termőhelyű bükkösökben láttak lehetőséget a bevezetésre, valamint a gyenge termőhelyeken (kopárok?) és a város közeli, vagy rekreációs célú erdeikben. Ez részben külső kényszer volt, de belső késztetéssel is bírtak. Ma ez még nem akkora tétel, hogy az erdőgazdaságot „felborítsa”, de a jelenlegi nagyobb léptékkel nem is kívánnak élni. Most a „finomhangolás” ideje van. Sok érdekes gondolatából kiemelkedő a feltárt szorgalmazása, a továbbképzés és a közben tartott nagyvad-állomány. A száraló gazdálkodás új típusú erdőtervezést, erdőfelügyeletet és fakészlet felvételi módokat is igényel. Ők elindultak ezen az úton, ígéretesnek tűnik a változó átmérőkre alapozó körös próba. Közgazdaságilag náluk még nem kellően átvilágított a tevékenység, de az erdőművelési költségek csökkenése szembevetendő.

Grédics Szilárd (Egererdő Zrt., a Szilvásváradi Erdészet vezetője); Közel 20 éve kezdték el az átalakítást, mintegy 1 000 ha-on. Főleg bükkösökben, általában természetvédelmi és másodlagosan emellett még talajvédelmi rendeltetéseket (meredek terep, begyvidék). Jelentős a turisztikai terhelés is. Közgazdaságilag elemezve a száralást arra jutottak, hogy változatlan költségek mellett magasabb az árbevétele.

Zanati László (Ipoly Erdő Zrt., a Diósjenői Erdészet vezetője); A Királyréti és a Diósjenői Erdészetnél indultak el. A szokásos motivációkon túl (természetvédelem, turizmus) fontos szempont volt, hogy az egykorú és inkább középkorú tömbök miatt a fakitermelés visszaesett, az erdőzet, mint önálló gazdasági egység léte is kérdésessé vált. Úgy érzékelik, hogy a választott száralás többelhozamot biztosít naturáliában, de a faanyaghoz való jutásnak ~ 15% költségtöbblete van.

Kiss József (TAEG Zrt., főmérnök); Erős fenntartások mellett (a több évtizeddel korábbi kísérletek eredményei nem

bízhatóak), részben az új utak keresésének céljából, részben „erős hatósági motivációra” indultak el. Azt Ők is érzékelték, hogy Sopron üdülőövezetének szomszédságában a tarvágásos fahasználat a továbbiakban már nem folytatható (Váris). Számos konkrét, valós gyakorlati problémát ecsetelt (szeder, vadkár, invazív fajok, többletköltségek, a választék összetétel romlása stb.). Számomra a legérdekesebb információ az volt, hogy a visszajelzések alapján a lakosságot (látogatókat) a kisebb léptékű, de folyamatos munka inkább zavarja, pedig magas szintű PR tevékenységet folytatnak (sajtó, helyi TV, táblák, rendezvények). Öröndetes tény, hogy az NYME-EMK bevonásával módszeres monitoringozás indult!

Szi Benedek József (HM Budapest Zrt.); Az átalakítással a közjóléti elvárások mellett az erdőfelújítási problémák és magas költségek miatt kezdtek kísérletezni (gyenge termőhelyek, vadkár). Az eddigi tapasztalataik szerint valamelyest csökken az árbevétele, de csökken az erdőművelés költsége is. A száralás alapvető feltétele, hogy logisztikailag a korábbi állapotokhoz képest fejlődni kell, a szellemiéből sokkal többet kell befektetni.

Dr. Marosi György (ERTI, ökonómiai osztályvezető); Előadása újszerűnek számít az ökonómiai elemzés. A Márkus-féle egyszerűsített képlet segítségével az átalakítás időtartamára eső közvetlen költségeket és az éves járadékokat hasonlította össze B, CS és Tölgy fajoknál, ugyanezen fajoknál klasszikusnak tekinthető természetes mag felújítású vágásos üzemmódjával (FVB, FVV). Annak során a választékelosztás várható változását, a fakitermelési és erdőművelési többletköltségeket egyaránt figyelembe vette. A fakészletek tekintetében a szakma által használt fatermési táblák közepes termőhelyeit vette alapul. Előadásának végső konklúziója az én olvasatomban a következő;

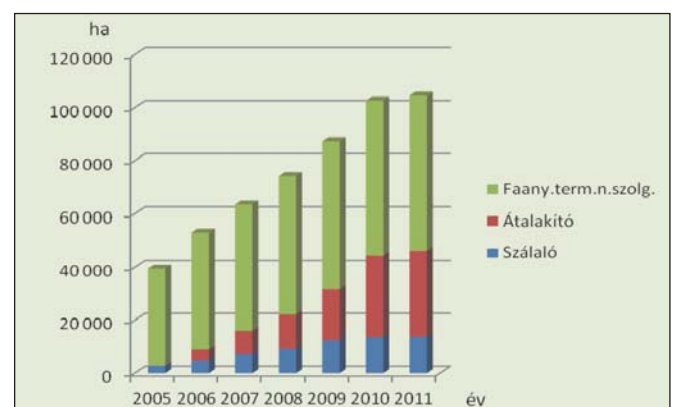
– Ökonómiai értelemben a bükk fajnál lényeges különbség nincs az átalakító üzemmód átalakítási időtartam alatti és a klasszikus vágásos üzemmód természetes mag felújulásával számított modell között.

– A csertölgly modellje több bizonytalansággal terhelt. Mindenesetre a végső vágáskor a közepes termőhelyeken nem szabad, hogy meghaladjon a 80 évet, tehát az átalakítás során jelentékeny állományrészeket nagyon korosítani nem szabad.

– A tölgyeknél a minőségi értékvesztés feltételezhető, így valamelyes üzemi veszteség keletkezhet az átalakítás időtartama alatt.

1. táblázat

Nyilvántartási év	A folyamatos erdőborítás üzemmódjainak területe (ha)			
	Szálaló	Faany.term. nem szolgáló	Átalakító	Összesen
2005	2 901	36 574	0	39 475
2006	4 956	44 034	4 024	53 014
2007	7 220	47 546	8 780	63 547
2008	9 219	51 762	13 040	74 021
2009	12 576	55 614	19 193	87 382
2010	13 515	58 367	30 768	102 650

1. ábra

Végső következtetése, hogy sem a fakészletben, sem a pénzügyi bozamosokban nem valószínűsíthető gazdasági előny, tehát az átalakító üzemmód bevezetése ökonómiailag nem feltétlenül indokolt. Ezzel együtt véleménye szerint is lehetnek olyan szempontok, ami miatt a bevezetés elkerülhetetlen (természetvédelem, közjólét stb.).

Hová jutottunk el ez ideig?

A folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok területének évről évre történő erős emelkedése a vita egyik tárgya. Ma nagyjából mindenki egyetért azaz, hogy a három üzemmódnak (száraló, átalakító és faanyagtermelést nem szolgáló) van létjogosultsága a magyar erdőkben. A kérdés csupán az, hogy:

1. Vajon az új üzemmódok alkalmazásához adottak-e ilyen széles körben a termőhelyi és biológiai feltételek?

2. Indokolt volt-e az állami területeken a kötelező bevezetés?

3. Ha kötelező a bevezetés, akkor szabad-e ilyen ütemben azt véghezvinni?

4. Modellezhető-e ökonómiailag az újfajta erdőgazdálkodás?

5. Miként és főleg milyen célállapot elérését tervezzük?

6. Közgazdaságilag inkább nyereséges, vagy veszteséges van(lesz) az átalakításnak?

7. Vannak-e az erdőtervezésnek és az erdőfelügyeletnek megfelelő módszerei a fakészlet, folyónövedék és felújulás felvételezésére, nyilvántartására – ezek az üzemmódok kézben tartottak, vagy inkább kézben tarthatók-e?

Megpróbálom választ adni a kérdésekre, bár természetesen számos esetben csak benyomásokról, legfeljebb rövid időtartam szakmai tapasztalatról beszélhetünk. Mindenekelőtt vizsgáljuk meg, hogy **hová jutottunk el eddig és milyen ütemben** (valamennyi adat az OEA 2012. május 1. napi állapotából került gyűjtésre és a NÉBIH Erdészeti Igazgatóságától származik, 1.sz. táblázat melléklet).

Megállapítható, hogy impozáns a növekedés, bár a nyitó értékek sem jelentéktelenek, legfeljebb 2010. évig az üzemmód kimutatása nem volt hangsúlyos. A legnagyobb tételű persze a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód, ami részben a fokozottan védett, vagy nagyon frekvencián elhelyezkedésű, leginkább pedig az erdőhatáron található erdőkben került bevezetésre (talajvédelem). Ez inkább a társadalmi és ökológiai környezet tudomásulvétele, mintsem tudatos szemléletváltás, a legtöbb

esetben pedig észszerű kibúvó a mesterségesen fenntartandó erdő indokolatlan többlet költségeinek viseléséből.

Nézzük meg az összefüggéseket a száraló+átalakító üzemmód és az erdőtervezett erdőrészeltek területének viszonylatában is (2. táblázat).

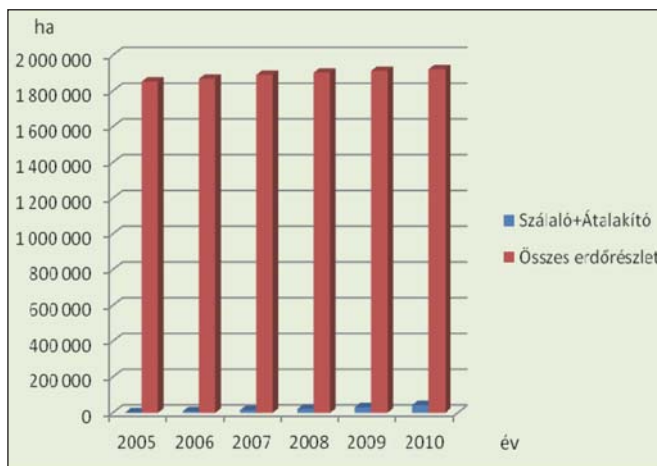
A 2. ábrát szemlélve már jobban érzékelhető, hogy ez a próbálkozás az erdőgazdálkodást nem fogja szerkezetében és alapjaiban megváltoztatni. **A 2005-2010. közötti időszakban a két üzemmód területi részesedése 0,2%-ról mindössze 2,3%-ra nőtt.**

A bemutatott statisztikák szektor semlegesen az összes értéket mutatják ki. Az 1. táblázat mellékletet elemezve is felmerül azonban a kérdés; **Vajon a magánosok a száraló+átalakító üzemmódban 2005-2011. között a kiterjedést 506 ha-ról miért növelték 9 021 ha-ra, miközben erre Őket a jogszabály nem is kötelezte?**

A kényszerintézkedés (állami tulajdonon) várható hatása az üzemmódok alakulására már érdekesebb kérdés. Az OEA 2012. évi május 1. napi állapota alapján **a közjóléti és védelmi rendeltetésű, egyúttal a-c természetességi állapotú állami tulajdonú 525 584 ha erdőben az üzemmódok alakulása a 3. táblázatban és a 3. ábrán látható.**

A folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódokkal kapcsolatos kényszerintézkedések (kötelező bevezetés) nem egy időpontban, hanem folyamatában, az éves körzeti erdőtervezés során valósulnak meg. Az első 10 évben elméletileg évi 2% bővülés szükséges, de mint előbb látható volt, a szakmai elképzelés eleve nagy előnnyel indult (2012-re a 10 év elvárása javarészt már teljesült). A 20%-ot 2020. évre, a 25%-ot 2030. évre és a 33%-ot 2040. évre kell teljesíteni, ha nem változik a jogszabály. Ugyanakkor semmi okunk feltételezni azt, hogy a száraló+átalakító üzemmód (ezen megy a vita) és a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód arányai, az átalakulás belső szerkezete a

Nyilvántartási év	Üzemmódok és összes erdő (ha)	
	Száraló + átalakító üzemmód	Összes erdőrészeltek
2005	2 901	1 853 183
2006	8 980	1 869 363
2007	16 000	1 890 866
2008	22 259	1 903 360
2009	31 769	1 912 917
2010	44 283	1 922 108

2. ábra

jövőben megváltozna. Az sem várható, hogy az állami tulajdonon a természetességi kategória, vagy a rendeltetés lényeges területi változásokon menjen át. A 40-60%-os megoszlásból kiindulva a jövőkép a 4. táblázatban látható.

Egyszóval, ha nem is bővülne az erdőterület a következő 30 évben, **a kötelezően száraló+átalakító üzemmódban kezelt erdők az összes erdőrészeltek területéből mindösszesen 3,6% részesedéssel bírnának. A jövőkép sem több, mint egy tisztes-séges tételű kísérlet!** A fenti tételekhez a magánsektor önkéntes vállalással még többlettel hozzájárul(hat).

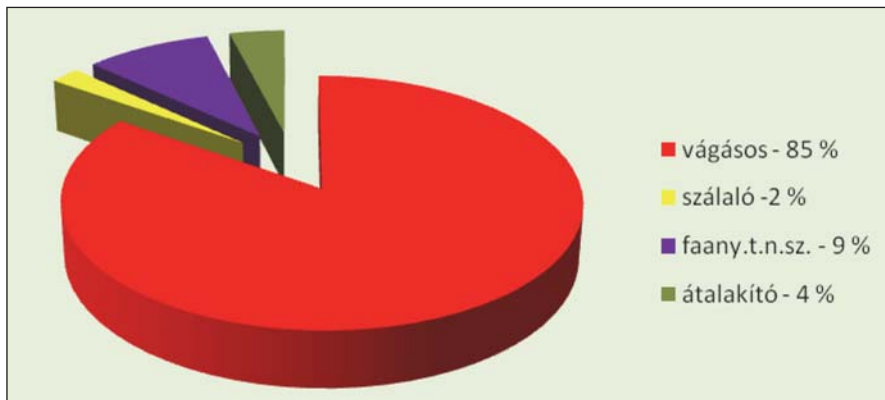
A kérdésekre az általam vélt, gondolt valós válaszok.

Vajon az új üzemmódok alkalmazásához adottak-e ilyen széles körben a termőhelyi és biológiai feltételek ?

Ez valószínű, de **nincs bizonyosságunk**. Mindenesetre emberi és szakmai kötelességünk a témakör módszeres kutatása. Ennek egy része lehet a már beállított területeken ma is folyó monitoring, de az ilyen típusú felvételeknek kézzelfogható eredménye a közeljövőben nem várható.

Van viszont arra lehetőség, hogy az OEA adatállományának szisztematikus szűrésével (kor és záródás alapján), esetleg az FNM (folyónövedék mérő há-lózat) már meglévő 15 éves adatbázisából egy-egy állománytípusra és a ter-

Vágásos	Szálaló	Átalakító	Szál.+Átal.	Faany.t.n.szolg.	Foly.erdőborítás	Összesen
üzemmódok területe (ha) – 2012. május 1. napi állapot						ha
445 154	11 373	20 971	32 343	48 087	80 430	525 584

3. ábra

mőhely függvényében országos, vagy táji sorokat (*kvázi örökerdő fatermési táblákat*) állítsunk össze. Ezek jó közelítéssel lebonthatók egy-egy állomány időbeni fejlődésére, változására is. Az átalakulás (*átalakítás*) folyamatát, a spontán érvényesülő természeti folyamatokat, álláspontom szerint legalább a következő állománytípusokban vizsgálni kellene (*mindenképpen túl kell lépni a fajfajra alapozó fatermési táblákon*):

Bükkös, Gyertyános (EKL) – bükkös, Gyertyános – kocsányos tölgyes, Gyertyános – kocsánytalan tölgyes, Cseres (EKL) – kocsánytalan tölgyes, Cseres(EKL), Hazai nyáras, Égeres. Mindezt **bárom termőhelyi csoportban** (jó – I.+II.FTO, közepes – III.+IV.FTO és gyenge – V.+VI. FTO).

A fényigényre és a speciális egyéb feltételekre is tekintettel (*pl. mimerális talajfelszín*) nem látom indokoltnak, hogy az erdeifenyőt – kivéve, mint a kisparaszti szálalás egyik fajfaját – a folyamatos erdőborítás valamelyik üzemmódjával kezeljük. Természetesen az ültetvények fajfajait, az akácot és a nemesnyárat is kiejthetjük.

Ésszerű lenne a modellezésbe nem csak erdész, hanem külsős (*botanikus, ökológus stb.*) kollégákat is bevonni. Nem feltétlenül csak a saját elképzeléseinket kell és lehet érvényesíteni.

Az ökológiai feltételek között nem feledkezhetünk meg a nagyvadról sem, amely tekintetében viszont ki kell mondanunk, hogy ez a magas létszámú törzsállomány aktív beavatkozás és csökkentés nélkül néhány speciális adottságú és kisebb térség kivételével nem alkalmas a folyamatos erdőborítás üzemmódjainak bevezetésére.

Indokolt volt-e az állami területeken a kötelező bevezetés?

A kötelező előírás előtt ezekben az üzemmódokban már 44 283 ha erdőt kezeltünk. Abból igen jelentős hányadot magánerdőben. A részarány közelít a 2020. évre elvárt kötelező tételhez. Ebből kiindulva az a válaszom, hogy **szakmailag egyáltalán nem volt indokolt a kötelező bevezetés.** Mind az állami, mind a magán szektorban volt (van) annyi újítókedv, hogy a kényszerintézkedés nélkül nagyjából ugyanoda jutunk (jutottunk) volna, mint azzal. Általános tapasztalatom, hogy – nem függetlenül a történelmi hagyományként is felfogható magyar hozzáállástól – a kötelező feladattal szemben jelentős a szembenállás, különösen a konzervatívnak számító erdész szakmában. A változtatást önként felvállaló kollégákat sok szempont motiválhatta(ja); ez most európai trend, szakmai kihívás, társadalmi nyomás (*különösen a közvéleményt tematizáló civil „zöld szféra”*), üzemem belüli egyetlen korosztályeloszlás, elviselhetetlen erdőművelési költségek, vagy akár a módszerekbe vetett hit. Sokszor csak a „fához akamak hozzájutni”.

Ne törjünk azonban pálcát a jogszabályt előkészítők és természetesen a jogszabályt alkotók felett sem. Utóbbiaknál ez nem is ildomos, mert a törvényt a Parlament hozta. Állami alkalmazottnak állami tulajdonon egy a kötelességük, a kapott „parancsot” végre kell hajtaniuk. Amennyiben viszont igazoltan inkább kára van egy jogszabálynak, mint haszna, úgy annak megváltoztatásához hitelt érdemlően a vélt, vagy valós veszteségeket ki és be kell mutatni, a döntéshozókat megfelelően informálni. Pillanatnyilag úgy látom, hogy sem a pro, sem a kontra érvek – részben a csekély eltelt időszak miatt –

3. táblázat

nem kellően alátámasztottak.

Ismereteim szerint a 2009. évi XXXVII. tv. kisebbségi kormányzás alatt született, ahol mindenképpen szükség volt külső, társadalmi elfogadásra, támogatásra. Gyanítom, hogy mind a tarvágás tilalma, mind a folyamatos erdőborítás üzemmódjainak bevezetése ennek az alkunak a része volt.

Ha kötelező a bevezetés, akkor szabad-e ilyen ütemben azt véghezvinni?

Ez a kérdés nagyjából már feltevése előtt eldőlt. **A mai helyzethez képest 30 év alatt legfeljebb duplázódik az alkalmazás területe.** Én személy szerint inkább választanám azt az utat, miszerint a már nevesített területeken folytatnám a kísérletezést, és újabban nem írnám elő kötelezően az alkalmazást, úgyis és önként még várható bővülés. **Az önkéntesség mellett fontos az óvatosság elvének alkalmazása is!**

Különösen megfontolandó, hogy ma és mereven értelmezve, valamennyi erdőtervezési körzet állami tulajdonára külön-külön is kötelező a megcélzott hányad elérése. Egy-egy nagyobb állami tulajdonú erdőgazdaság akár 5-6 erdőtervezési körzetbe is beleesik. Helyenként jobbák a körülmények, egyszerűbb, olcsóbb és biztosabb az új üzemmódok alkalmazása. Ott a gazdálkodó döntése alapján gyorsulhat a tempó, de akkor szabadon döntsön arról, hogy melyik tájegységeiben és állományokban nem kíván élni a lehetőséggel, avagy esetleg nem kíván kockáztatni. Erre módot kellene adni!

Modellezhető-e ökonomiailag az újfajta erdőgazdálkodás?

Matematikailag minden modellezhető. Jó lenne persze, hogy egy nyelvet beszéljünk – egységesítsük a módszertant. Az erdészeti ökonomia számos kérdésében pont olyan vita van, mint a fatermesztési irányelvekben.

A modellezés során választhatjuk az éves járadékok, de akár a termelés belső kamatlábainak összehasonlítását.

Elképzeltető, hogy **nem állomány (pláne fajfaj)** szintjén, hanem **az üzemi méretében kell gondolkoznunk.** Egy meghatározóan közép korosztályokat felölelő erdőtömbben az átalakító üzemmód alkalmazása üzemi méretben és az átalakítás ideje alatt lehet pozitív kicsengetésű, mert előrehozza a véghasználatok egy részét (*főképp mennyiségi fatermesztés*).

4. táblázat

Év	Szálaló	Átalakító	Szálaló+ Átalakító	Faanyag termelést nem szolgáló	Ö. folyamatos erdőborítás üzemmódjai		Összes vizsgált a-c term., közjóléti és védelmi államban
	ha	ha	ha	ha	ha	%	
2012.	11 373	20 971	32 344	48 057	80 401	15,3	525 584
2020. elvárt	14 869	27 418	42 287	62 830	105 117	20,0	525 584
2030. elvárt	18 586	34 272	52 858	78 538	131 396	25,0	525 584
2040. elvárt	24 534	45 239	69 773	103 670	173 443	33,0	525 584

tési célnál). Időskori bevezetésekor viszont túlzottan korosítók, így várható a veszteség megjelenése.

Az erdészeti hozamszámítások jellegéből következően (nagyon bosszú termelési ciklus) a végeredményre a kamatlábnak és az időtartamoknak nagyon nagy, ha nem a legnagyobb ráhatása van. Eredményjavító lehet, ha az átalakítást nem egy lépésben folytonosan, tehát merev sablon mentén, hanem legalább két vágászakaszban végezzük, így a szakmailag felesleges és negatív hozamú, az állományrészeket érintő túlkorosítást elkerülhetjük.

Mindenesetre bármelyik metódust választjuk:

- **A fatermesztési és ökonómiai modelleknek szakmai konszenzusra kell alapulnia.**

- **Az ökonómiai modelleknek a fatermesztési modelleken kell alapulnia.**

- **Teljes körűen kell elemezni (valamennyi kombinációt).**

- **Valamennyi feltételezhető jövőképet vizsgálni kell (pozitív és negatív szélsőség).**

- **Az üzemirányítási költségeket is figyelembe kell venni.**

- **Az elemzések nem alakulhatnak prekonceptiókon.**

- **A végeredmények tekintetében kötelezően meg kell jeleníteni a hibabátárokat, az elemzés megbízhatóságát.**

- **A kapott eredményeket pedig széles körben kommunikálni kell!**

A fentiek megvalósulásához teljes körű szakmai összefogás szükséges, mert az input adatok valóságát csak az garantálja.

Miként és főleg milyen célállapot elérését tervezzük?

Ezzel még tartozik a szakma. Mindenekelőtt a **célállapotokat és rendeltetéseket kellene megadnunk, összehangolnunk** (az átalakítás időtartamától függetlenül).

Az pedig egyaránt lehet a borítottság „olcsó” fenntartása (gazdasági kűszöb

alatti erdők), tájfenntartás (közjóléti erdők), a biodiverzitás megőrzése (természetvédelmi célú erdők), a mennyiségi faanyagtermesztés (kvázi tűzifa erdők) és talán legkevésbé a minőségi faanyagtermesztés.

Az átalakítás mikéntjére sok módszer létezik (legalábbis elméletben). Alapjában a „Pro Silva” elvek érvényesítése javítja az átalakítás esélyeit, de azok alkalmazása sem kizárólagos megoldás, garantált siker. Néhány ökol szabály is van, pl. a TKGY korfokban még az átlagos korszaki folyónövedék alatt, NFGY korfokban afelett kell vágni, hogy a célállapothoz közelítsünk. Biztos, hogy figyelni kell a felújulást és indokolt esetben közbe kell avatkozni (vadkár, invazívok betelepődése).

Azt azonban

ki kell jelentenünk, hogy egyszerű, sablonos módszerek garantált végeredményekkel nincsenek. Pillanatnyi állapotok alapján és helyben kell dönteni, a folytatás tekintetében pedig bízni az utódokban!

A célállapotoknál nevesítenünk kell; a termelési célt, a fafaj és korosztály összetételt, a célát-mérőt, a korcsoportonkénti átlagos élőfakészletet, folyónövedéket és az átlagos forda idejét, továbbá az erdőművelési és fahasználati beavatkozások módját, idejét, erélyét.

Közgazdaságilag inkább nyeresége, vagy vesztesége van(lesz) az átalakításnak?

Ezt ma még nem tudjuk. Ki-ké saját szája íze szerint és pillanatnyi, legfeljebb rövid időtartamú tapasztalata alapján vélelmez, foglal állást így, vagy úgy.

Gazdasági cél lehet a növekvő, vagy legalább szinten tartott hozam, ami megvalósulhat akár a javuló naturáliák (mennyiség, minőség, választék-összetétel, stb.), de a költségsökkentés révén is.

Az is eredménynek tekinthető, ha az új üzemmódok alkalmazása mellett a veszteségek csak szerények, de az ilyen erdők egyéb, ma még nem mért teljesítménye (közjólét, turizmus, tájkép stb.) javul, bővül.

A veszteségeket, az árat, a társadalom felé viszont kommunikálni kell! 80 000 ha erdőn évi 3 000 Ft/ha járadékvesztés 240 millió Ft/év. Amennyiben ez a „munkabéke ára”, úgy azt kell mondanom, hogy PR költségnek olcsó.

A nagyobb veszélyt nem a működő és sikeres átalakítás többletköltségeiben, hanem abban látom, hogy bármi áron és mindenütt, tehát a megfelelő ökológiai adottságokkal nem rendelkező területeken is erőltetjük a beveze-

25 jubileum
DUNAKER Kft.
Röpléte 1986 • Magyarországon

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A DUNAKER Kft. pályázatot hirdet a MAGYAR TERMÉK NAGYDÍJ kitüntető címet elnyert PUMI játszótéri termékcsalád fejlesztésére, új eszközökkel való bővítésére az alábbi témákban:

1. Elmés játékok – játékos elméktől
2. Kompozíciók, fafaragások, faragványok, stb.
3. Térplasztika, közösségi terek berendezései
4. Szabadtéri parkbútorok, utcai bútorok
5. Mesealakok – mesés alakzatok
6. Állatok, növények stilizált megjelenítése, fából történő kifaragása
7. Portálok, kapuk, kapuzatok fából
8. PUMI: a pumikutya alakjának sokszorosítható megfaragása. Teljes alak vagy dombormű, féldombormű.

A pályázati felhívás teljes szövege a **www.pumijatek.hu** oldalon érhető el.
A pályázatok beérkezésének határideje **2013. január 11.**
Eredményhirdetés: **2013. január** hónap

A pályázatokat postai úton kérjük eljuttatni a következő címre:
DUNAKER Kft.
7570 Barcs, Pf.: 57

tést. Ennek következménye számos esetben nem kisebb hozamú, hanem leromlott, úgynevezett rontott erdő lehet!

Vannak-e az erdőtervezésnek és az erdőfelügyeletnek megfelelő módszerei a fakészlet, folyónövedék és felújulás felvételezésére, nyilvántartására – ezek az üzemmódok közben tartottak, vagy inkább közben tarthatók-e?

Erre a kérdésre válaszom a batározott igen! Máris számos gazdálkodó felmérte, felmérte a nyitóállapotot és a folyamatok közbeni állapotot. Az EVH, az FNM módszertana jó alapot szolgáltat. **Ígéretesnek tűnik a koncentrikus körös próba, ami újulat felvétellel kiegészítve választ ad a legtöbb kérdésre.**

Emlékeim szerint a XIX. század derekán Bajorországban azért tiltották be a kisparaszti szálalást, mert annak ürügyén kiszarolták az erdőt, túlhasználták. A vágásos, főleg tarvágásos gazdálkodás elvárt paramétereit könnyebben meghatározhatták, ellenőrizhették.

A fő kérdés tehát az, hogy az ilyen szintig leépített erdészeti igazgatás ura marad-e a helyzetnek?

Sajnálatosan azt kell mondanom, hogy nagyon komoly gazdálkodói együttműködés nélkül – amelynek része a valós adatok felvételének megfinanszírozása és önkéntes átadása – **nem.**

Az Evt. módosítására már csak ezért is szükség van, mert vagy az igazgatás feladatait kell csökkenteni, vagy a kapacitásait növelni (*ennek nem látok realitását*), vagy legalább a hangsúlyokat átirányítani a fontos területekre, mint pl. a folyamatos erdőborítás.

Változtatás nélkül a jelenlegi igazgatási rendszer szakmailag összeomlik. Nincs mit kezdeni fiktív adattárral, nem méréseken alapuló fakészletekkel és a szakmai ellenőrzés hiányából következően nem észlelt, nem leírt durva eltérésekkel.

Zárásként el kívánom mondani: **önám a szakmát attól, hogy ezt az útkeresést, az átalakító és szálaló üzemmód bevezetését a fenyvesítéshez, vagy nyárfaprogramhoz hasonlító divatiránynak nevezze.** Azok ugyanis pontosan a természettel szembe menve feszítették a kereteket (*kerestük a batárokat, ameddig elmebetünk*), részben (szakmai?) politikai döntések voltak. Az egyik előadó Kolléga idézett, bár általánosságban, engem nem megnevezve; *„Amennyiben nem sikerül az átalakítás, a vágásos üzem-*

módhoz és főképp tarvágást követő mesterséges felújításokhoz igen könnyű visszatérni. Letakarítjuk ami sikertelen és beülletjük a területeket. Akkor még csak ugyanott vagyunk, mint most. A már levágott és sikeresen felújított vágásos erdőből azonban nincs lehetőség elindulni a másik irányba.” Ezt is vállalom! A kor technikai szintjén nem gond leromlott erdőterületet rendbe tenni és a már „jól bevált” vágásos üzemmódban elindítani. Ne legyenek illúzióink! Lesznek tönkrement területek és ott a vázolt megoldással élni is kell.

Egy kézzelfogható eredménye máris van az eddigi próbálkozásoknak, az erdész szakma presztízse az elmúlt három évben, legalábbis a sajtóban, nőtt. Megítélésünk ja-

vult, az erdész=tarvágás összefüggés, mint szitokszó elbalványult.

Köszönetnyilvánítás:

Köszönetemet fejezem ki a NÉBIH Erdészeti Igazgatóságának a soron kívüli és azonnali, országos kiterjedésű adat-szolgáltatásért.

Felhasznált irodalom:

- Erdővagyon, erdő- és fagazdálkodás Magyarországon, Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság, Budapest, 2011.
- Erdésztechnikusok és erdészeti szakmunkások munkaügyi adatai 1970-2010. között, Andrési D. – Horváth S., Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar Erdővagyon-gazdálkodási és Vidékfejlesztési Intézet(EVGI), Sopron, 2011.

A szentpéterföldei vadászház

Az OEE és a vadászok számos rendezvénye zajlott a zalai dombok közt megbúvó, gyönyörű környezetben lévő szentpéterföldei vadászház előtti tisztáson. A vadászház és környéke a Zalaerdő Zrt. kezelésében van. Ilyen műemlék jellegű, tájba illő, erdeifenyőből készült, hangulatos boronafalú favázas épületet már nemigen találunk az országban. Gemenc-Keselyűsön van egy hasonló, mely csapos illesztéssel, feketefenyőből készült és a Gemenc élővilágát bemutató kiállítást láthatjuk benne.

A szentpéterföldei vadászház eredetéről több egymásnak ellentmondó történet kering írott és íratlan formában. Az egyik szerint a vadászház eredetileg kiállítási pavilonnak készült az 1910-es bécsi vadászati kiállításra s onnét került Zalába. Mások szerint, 1926-ban József főherceg hozatta Szentpéterföldre. A hivatalosan írott változat, hogy „eredetileg kiállítási pavilon céljára épült a 20-as évek első felében, a híres-neves soproni iparos és kereskedő kiállítások egyike alkalmából. Innen került Eszterházára a hercegi család ottani birtokára.” (Dr. Baráth László). Ez már közelebb áll a valósághoz.

A kis faház ugyanis unikális műemlék, építészeti történeti kuriózum. A va-

dászházról megmaradt dokumentumokat vizsgálva az alábbi megállapításra juthatunk. A házat Esterházy Pál herceg rendelte meg az 1925. évi soproni mezőgazdasági és ipari kiállításra. A tervező id. Dr. Kotsis Iván Ybl-díjas magyar építész, építészettörténész, a műszaki tudományok doktora volt. Az épület tervei Dr. Kotsis Endre (testvére) építész közreműködésével készültek.

Az épület eszerint az országos és nemzetközi hírű építész testvérek közös munkája. Kotsis Iván munkásságának ismertetésekor külön említik az ízléses, hangulatos faházat. Zalaegerszegi kötődését is megemlíthetjük, hiszen ő tervezte a kvartélyház bővítését és a neobarokk stílusban épült Ferences Templomot, melynek felépítését Pehm József – a későbbi Mindszenty József – szervezte meg. (MÉ. 1926). Zalaegerszeg a műemlékei ismertetésekor, mindig megemlíti Kotsis Iván nevét.

A tervező Kotsis Ivánról meg kell említeni, hogy róla neveztek el az építészek egyik legjelentősebb kitüntetését.

Tehát nem a húszas évek elején és nem 1924-ben került a jelenlegi helyére, hanem 1925 után. József főherceg vadászatai tették emlékezetessé a házat, melyről sokan megemlékeztek. A vadászház dísztermének fenyőburkolatán tussal írva láthatjuk az elejtett trófeák adatait.

Elmondhatjuk, hogy a szentpéterföldei vadászház nemcsak a vadászok emlékhelye, hanem egy jelentős építészeti műemlék is egyben. Megérdemelné, hogy a neves építész Kotsis Ivánt is megemlétsük az épület falán.

Szakács László